I. Akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio objektai
Sites from the Stone Age and Early Metal period

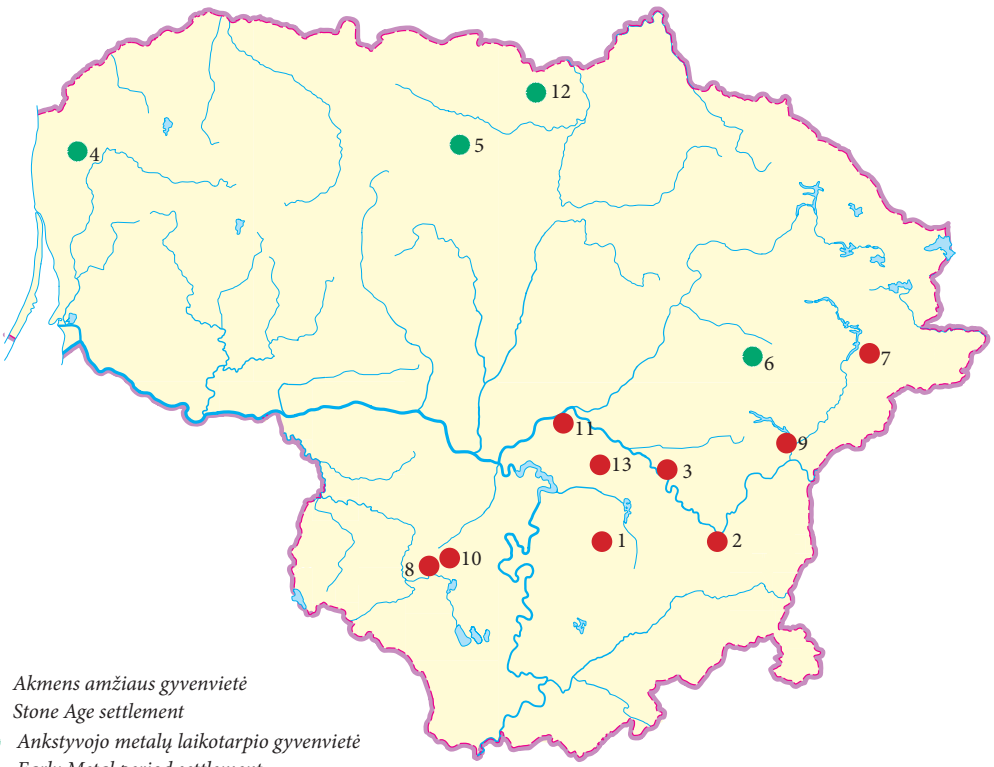

Akmens amžiaus gyvenvietė
Stone Age settlement

Ankstyvojo metalų laikotarpio gyvenvietė
Early Metal period settlement

1. *Bajorai (žr. IV)*
2. *Grigiškės*
3. *Kernavė (žr. II)*
4. *Kurmaičiai*
5. *Laborai (žr. XI)*
6. *Luokesai, ež. (žr. XII)*
7. *Medžiuškiai*
8. *Padovinys*
9. *Pailgis*
10. *Panausupis*
11. *Skaruliai (žr. III)*
12. *Vaškai (žr. XI)*
13. *Vilkiškės*

Egidijus Šatavičius

Akmens amžiaus gyvenviečių paieška ir tyrimai Pietų bei Rytų Lietuvoje

Šiame straipsnyje pateikiama 2010 m. ir anksčiau autoriaus iniciatyva vykdytų archeologinių žvalgymų ir žvalgomųjų tyrimų Pietų bei Rytų Lietuvoje rezultatų dalis. Šių tyrimų metu identifikuota daug naujų archeologijos vertybių, kurios surastos ir jų teritorijos nustatytos taikant kuo mažiau destrukcinius archeologinius tyrimus bei pasitelkiant gretutinių mokslų (paleogeografijos, geomorfologijos, botanikos, dirvožemio tyrimų) teikiamus duomenis.

Medžiuškių (Kretuonykščio ež.) akmens amžiaus radimvietė 1 yra Ignalinos r. ir sen., apie 2,22 km į ŠR nuo tilto per Žaugėdos upę kelyje Raudonė–Rėkučiai, apie 1,97 km į V nuo plento Švenčionys–Zarasai ir kelio Žydeliai–Gaureliai sankryžos, apie 700 m į V–PV nuo Tuolos upės ištakų iš Tuolo ežero, apie 260 m į PR nuo Tuolos pralaidos žvyrkelyje Nastazavas–Medžiuškiai bei apie 40 m į PV nuo minėtojo kelio. Radimvietė yra Kretuonykščio ežero senosios pakrantės ŠR dalyje, buvusios nedidelės įlankos ŠV krante (dabar tai didžiulės supelkėjusios teritorijos). Radimvietės paviršius nežymiai nuolaidus, palaipsniui nuolaidėjantis buvusio ežero link. Radimvietės teritorija apima maždaug 70x30 m dydžio dirvonuojančios pievos plotą. Šis archeologijos objektas priskirtinas smėlinių gyvenviečių tipui. Apie 360 m ŠV kryptimi nuo radimvietės yra Medžiuškių–Akmeniškių pilkapynas (UK 12088).

Radimvietę šio straipsnio autorius identifikavo 1989 m. Per maždaug 20 metų laikotarpį dirvonuojančios pievos paviršiuje bei ariamuose daržuose aptikta titnago radinių, tarp kurių gausu nuoskalų, pavienių skelčių, skaldytinių fragmentų. Aptinkama ir įvairių dirbinių, daugiausia smulkių gremžtukų. Dirbinių gamybai naudota aukštos kokybės titnago žaliava. Radimvietės teritorijoje ištirti 2 nedideli šurfai (po 0,4 m^2 dydžio), nutolę vienas nuo kito per 20 m. Šurfuose stebėta tokia stratigrafija: viršuje buvo iki 15–26 cm storio smėlingas pilko armens sluoksnis, o žemiau slūgsojo balkšvas–rusvas smėlis – įžemis. Tyrimų metu nustatyta, kad didžioji dalis kultūrinio sluoksnio sunaikinta ilgalaikio arimo, nors įžemio viršutiniame horizonte atidengtos kelių anglingų dėmių apatinės dalys, kurios gali būti siejamos su akmens amžiaus žmogaus ūkine veikla. Be to, čia aptikta ir keletas titnago radinių. Sprendžiant iš titnago radinių tipologinių-technologinių charakteristikų galima teigti, kad tai trumpalaikės gyvenvietės liekanos. Visi radimvietėje aptikti titnago radiniai datuotini mezolito laikotarpiu, o jų kultūrinė priklausomybė dėl mažo ištirtumo kol kas lieka neaiški.

Radimvietės teritorija nustatyta pagal ištirtų šurfų duomenis, paviršinių radinių išplitimą ir vietovės topografiją. Tikėtina, kad radinių gali būti aptinkama ir ežero buvusios pakrantės uždurpėjusioje dalyje. Norint patvirtinti šios radimvietės paminkliškumą bei nustatyti jos vertingąsias savybes, reikia platesnio masto žvalgomųjų tyrimų.

Padovinio akmens amžiaus radimvietė yra Marijampolės r. Liudvinavo sen., apie 1,51 km į Š–ŠV nuo Pelėdupio pralaidos kelyje Gyviškiai–Liudvinavas, apie 950 m į PV nuo tilto per Dovinę kelyje Šventragis–Padovinys–Marijampolė, apie 520 m į PR nuo Pelėdupio santakos su Dovine. Radimvietė lokalizuota ant

1 pav. Griūvantys savavališkai įrengto karjero šlaitai Padovinio keiminėje kalvoje. E. Šatavičiaus nuotr.

Fig. 1. Eroding slopes of illegal quarry at Padovinis kame hill

stambios keiminės kilmės kalvos, stūksančios truputį atokiau nuo Dovinės slėnio viršutinės terasos. Aplinkinėse teritorijose gausu tokių keiminės kilmės kalvų, o artimiausia stūksojo per 30 m į PR nuo tariamos radimvietės. Dėl stačių ir aukštų šlaitų dalis jų primena piliakalnius. Spėjamos radimvietės teritorija apima maždaug 0,35 ha dydžio dirvonuojančios pievos plotą. Apie 2,18 km Š–ŠV kryptimi nuo aprašomos radimvietės yra Padovinio piliakalnis (UK 22983).

Apie šioje keiminėje kalvoje aptinkamus titnago radinius 2008 m. pranešė marijampolietis Artūras Andriūnas, kuris apžiūrėdamas savavališkai eksploatuojamo smėlio-žvyro karjero byrančius šlaitus aptiko pavienių pilkų ir baltai–melsvai patinuotų titnago radinių (skelčių ir nuoskalų). Nelegalūs grunto kasimo darbai po kurio laiko sustabdyti įsikišus Marijampolės TP vyr. inspektoriui R. Kryžanauskui. Tuokart eksploatuojant nelegalų karjerą, jau buvo nukasta apie ⅔ kalvos ploto, o surasti titnago radiniai preliminariai datuoti paleolito–mezolito laikotarpiu.

2009 m. šio straipsnio autoriaus atlikti radimvietės archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kurių tikslas buvo patvirtinti ar atmesti objekto paminkliškumą bei nustatyti jo vertingąsias savybes. Taip pat įvertinti radimvietėje aptinkamų titnago radinių chronologiją bei kultūrinę priklausomybę. Tyrimus finansavo KPD ir LAD. Tyrimų metu nustatyta, kad radimvietės kalvos didžioji dalis jau nukasta, išliko tik ¼ visos kalvos (smėlis, žvyras čia kastas ir po jos įtraukimo į NKVR), – šiaurinis šlaitas ir nedidelė viršūnės aikštelės ŠV dalis (1 pav.). Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu palei intensyviai eroduojamą karjero skardį buvo ištirtas 40 m^2 dydžio plotas. Tirtose vietose stebėta tokia stratigrafija: viršuje buvo 15–35 cm storio dirvožemio sluoksnis, po kuriuo dengėsi 15–25 cm storio rudo smėlio ir žvyro horizontas; žemiau slūgsojo rusvo-balkšvo smėlio ir žvyro įvairaus storio horizontai – įžemis.

Tyrimų metu nei kultūrinio sluoksnio, nei archeologinių radinių neaptikta. Tik viršutinėje podirvio dalyje identifikuota traktoriaus kaušo į maždaug 30 dalių suskaldytos kelios titnago konkrecijos. Kadangi aprašoma radimvietė yra netipiškoje akmens amžiaus gyvenvietėms geografinėje padėtyje, be to, ar-

cheologinių tyrimų metu čia nerasta jokių radinių, tai su didele tikimybe galima teigti, kad šioje kalvoje niekados nebuvo surasta akmens amžiaus radinių, o tariamai čia surastieji „atsirado“ siekiant apsaugoti nelegaliai ardomą kraštovaizdį. Taigi, ši radimvietė neturėtų būti saugoma kaip archeologinė vertybė.

Paminėtina, kad neteisingai nustatyta ir **Padovinio piliakalnio papėdės gyvenvietės** teritorija. Jos P–PV kraštinė turėtų būti patraukta apie 50–60 m arčiau plento Prienai–Marijampolė, t. y. į PV nuo piliakalnio esantys ariami daržai turėtų būti priskirti papėdės gyvenvietės teritorijai. Žvalgant suartų daržų teritoriją pastebėta, kad daugelyje vietų po arimu dar yra išlikęs kultūrinis sluoksnis. Be to, paviršiuje gausiai aptinkama lipdytinės keramikos šukių (dalis jų puošta įkartėlėmis), molio tinko gabalų, degusių riedulių, metalo lydymo atliekų – gargažių, smulkių stipriai koroduotų geležinių dirbinių fragmentų.

Pailgio akmens amžiaus gyvenvietė ir kaimavietė 1 yra Švenčionių r. Pabradės sen., apie 590 m į P nuo plento Vilnius–Švenčionys (102) ir kelio Sapiegiškė–Sužionys (5222) sankryžos, apie 380 m į PR nuo minėtojo plento, apie 200 m į ŠV nuo Petruškės pralaidos per geležinkelį Vilnius–Turmantas ir apie 320 m į ŠR nuo pastarosios santakos su Žeimena bei apie 40 m į ŠR nuo Žeimenos kairiojo kranto. Gyvenvietei įkurti pasirinkta plokščia terasinė lyguma (3–4 viršsalpinė terasa) ties Žeimenos upės buvusiu vingiu (dabar senvagė). Čia į Žeimeną besileidžiantys V šlaitai yra aukšti ir statūs. Archeologijos objektas užima maždaug 80x90 m dydžio dirvonuojančios žemės plotą, kuris šiaurėje ribojasi su vienu iš Pailgio sodžių, o gyvenvietės PR pakraščiu driekiasi keliukas Družiliai–Važeliškė. Apie 300 m ŠV kryptimi nuo aprašomos gyvenvietės yra Sapiegiškių (UK 12111), o 830 m PR kryptimi – Širšuliškės (UK 27120) pilkapynai.

Akmens amžiaus gyvenvietę ir kaimavietę autorius surado 2007 m. Tais ir vėlesniais metais ariamos dirvos paviršiuje aptikta titnago radinių (nuoskalų, skelčių, pavienių dirbinių) bei itin gausiai apžiestos keramikos šukių. Gyvenvietės P dalyje ištyrus 1 šurfą (0,4 m² dydžio) nustatyta, kad viršutinis kultūrinio sluoksnio horizontas apnaikintas ilgalaikio arimo. Tirtame šurfe stebėta tokia stratigrafija: viršuje buvo pilkas smėlingas armuo (apie 15–21 cm storio), giliau slūgsojo apie 10–20 cm storio arimo nepaliestas pilkas–rudas smėlis – kultūrinis sluoksnis, po kuriuo aptiktas balkšvas smėlis – įžemis.

Visoje archeologijos vertybės teritorijoje gausu radinių. Daugiausiai jų aptinkama gyvenvietės P dalyje, o Š kryptimi jų kiekis mažėja. Surasti titnago radiniai gaminti iš geros kokybės titnago žaliavos (tikriausiai nevietinės), kurių nemaža dalis pasidengusi plona melsva–balkšva patina. Surasti titnago radiniai preliminariai datuojami mezolito–neolito laikotarpiu. Gausiai aptinkama apžiesta keramika, kurios dalis puošta bangelių juosta, datuotina XVI–XVIII a.

Šis naujai surastas archeologijos objektas priskirtinas smėlinių gyvenviečių tipui. Vertybės saugotina teritorija nustatyta pagal iškasto šurfo duomenis, paviršinių radinių išplitimą ir vietovės topografiją. Siūlau šią akmens amžiaus gyvenvietę ir kaimavietę įrašyti į NKVR. Ateityje reikėtų atlikti šio objekto aplinkinės teritorijos žvalgomuosius tyrimus.

Panausupio akmens amžiaus radimvietė 1 yra Marijampolės r. ir sen., apie 4,92 km į PR nuo Valčiuvos upelio pralaidos kelyje Prienai–Marijampolė, apie 3,42 km į ŠV nuo kelių Šventragis–Daukšiai–Padovinys ir Vidgirė-

2 pav. Dalis Vilkiškių gyvenvietėje surastų titnago radinių. E. Šatavičiaus nuotr.

Fig. 2. Part of flint artefacts' founded in Vilkiškės site

liai–Daukšiai–Bukoniai sankryžos Daukšių kaime bei apie 0,69–1,25 km į ŠR nuo pastarojo kelio, apie 2,21 km į ŠV nuo Amalvės santakos su Dovine, apie 2,6 km į PV nuo Dovinės ištakų iš Amalvo ežero. Radimvietė yra masyviame ir ilgame į Amalvo ežervietę (jos V dalyje) giliai įsiterpusiame pusiasalyje. Šiuo metu, pažeminus Amalvo vandens lygį, ežervietės aplinkinės teritorijos yra supelkėjusios. Pusiasalio paviršius palaipsniui nuolaidėja ežero link. Jo teritorija užima maždaug 1,21x 0,23 km dydžio dirvonuojančių pievų ir ariamų laukų plotą. Šis archeologijos objektas priskirtinas smėlinių gyvenviečių tipui. Priešingame Amalvo ežervietės krante, už maždaug 2,82 km PV kryptimi, yra Varnupių piliakalnis (UK 22975).

Radimvietė šio straipsnio autoriaus identifikuota 1999 m. Įvairiose pusiasalio vietose pievų bei ariamų laukų paviršiuje aptikta titnago radinių, tarp kurių gausu nuoskalų, skelčių, skaldytinių fragmentų ir jų liekanų. Randama ir įvairių dirbinių: gremžtukų, rėžtukų, antgalių, mikrolitų. Dirbinių gamybai naudota aukštos kokybės titnago žaliava. Pastebėta, kad pusiasalio teritorijoje radiniai telkiasi į keletą skirtingo dydžio zonų, todėl pagrįstai galima teigti, kad šią radimvietę praeityje sudarė ne viena gyvenvietė, o keletas jų. Šioje radimvietėje aptikti titnago radiniai datuotini paleolito–mezolito–neolito laikotarpiu, o jų kultūrinė priklausomybė dėl mažo ištirtumo kol kas lieka neaiški. Prieš keletą metų pusiasalio smaigalys ženkliai apnaikintas čia įrengiant sodybvietę bei iškasus kūdrą.

Radimvietės teritorija nustatyta pagal paviršinių radinių išplitimą ir vietovės topografiją. Tikėtina, kad radinių gali būti aptinkama ir gretimose uždurpėjusiose buvusio ežero pakrantėse. Norint patvirtinti šios radimvietės paminkliškumą bei nustatyti jos vertingąsias savybes, reikia platesnio masto žvalgomųjų tyrimų.

Vilkiškių akmens amžiaus gyvenvietė 1 yra Kaišiadorių r. ir sen., apie 1,03 km į ŠV nuo plento Kaišiadorys–Gegužinė ir jį statmenai kertančio kelio į Vilkiškes sankryžos, apie 580 m į V–ŠV nuo minėtojo plento Kaišiadorys–Gegužinė ir kelio į Navasiolkus bei Navasodus sankryžos, apie 870 m į P nuo Eitekonių kaimo kapinių ir apie 520 m į PR nuo kanalizuoto Lomenos upelio. Gyvenvietei įkurti pasirinktas masyvus kyšulys, esantis uždurpėjusio Lomenos senslėnio dešiniajame krante. Kyšulio V ir P šlaitai aukšti ir statūs, o Š kryptimi paviršius ženkliai nuolaidėja iki durpyno lygio. Kadaise ties gyvenviete į Lomeną įtekėjo Rudijos upelis, tačiau po tarybinių melioracijų šių upelių tikrosios vagos ir kryptys ženkliai pakeistos. Archeologijos objektas užima maždaug 70x390 m dydžio dirbamos žemės plotą, kurį PR riboja buvusios sodybvietės medžių juosta. Šiuo metu naujai surastos gyvenvietės artimiausioje kaimynystėje (4,6 km spinduliu) nėra žinoma jokių archeologijos objektų.

Akmens amžiaus gyvenvietė surasta 2000 m. Tais ir vėlesniais metais ariamos dirvos paviršiuje aptikta titnago radinių, pavienių keramikos šukių. Gyvenvietės P dalyje išty rus 1 šurfą (0,4 m^2 dydžio) nustatyta, kad beveik visas kultūrinis sluoksnis sunaikintas ilgalaikio arimo. Dalinai tėra išlikęs tik jo apatinis horizontas su įvairaus gylio kastomis duobėmis. Tirtame šurfe stebėta tokia stratigrafija: viršuje buvo pilkas priesmėlio priemolio armuo (apie 25–35 cm storio), giliau slūgsojo arimo nepaliestas rusvo priemolio priesmėlio sluoksnis – įžemis, kurio viršuje aptiktas titnago radinys.

Archeologijos vertybės teritorijoje radinių nėra gausu, daugiausiai jų aptinkama gyvenvietės P dalyje, o Š kryptimi jų kiekis mažėja. Pastebėta, kad gyvenvietės teritorijoje radiniai telkiasi į keletą skirtingo dydžio zonų, todėl pagrįstai galima manyti, kad tai ne viena gyvenvietė, o kelios. Armens paviršiuje aptinkama titnago radinių: skelčių ir nuoskalų, skaldytinių bei jų pataisymų, taip pat pavienių dirbinių (2 pav.). Visi jie gaminti iš geros kokybės titnago žaliavos (tikriausiai nevietinės). Didelė dalis titnago radinių pasidengusi įvairaus storio melsva–balkšva patina. Surasti titnago radiniai preliminariai datuojami mezolito–neolito laikotarpiu. Be to, vietomis dirvos paviršiuje aptinkama ir smulkių apžiestos keramikos fragmentų su mineralinėmis priemaišomis molio masėje bei galąstuvų fragmentų, kurie datuotini XVI–XVIII a.

Žvalgomųjų tyrimų metu nustatyta, kad gyvenvietės kultūrinis sluoksnis beveik visiškai suardytas ilgalaikio arimo bei stiprios vėjo keliamos erozijos. Be to, statūs kyšulio šlaitai apardyti kasant gruntą. Šis naujai surastas archeologijos objektas priskirtinas smėlinių-molinių gyvenviečių tipui. Tai kol kas vienintelė žinoma akmens amžiaus gyvenvietė Lomenos baseine, todėl siūlau šią akmens amžiaus gyvenvietę įrašyti į NKVR. Vertybės saugotina teritorija nustatyta pagal iškasto šurfo duomenis, paviršinių radinių išplitimą ir vietovės topografiją.

The search for and evaluation of Stone Age settlements in South and East Lithuania

The article presents part of the results from the field surveys and evaluations conducted in S and E Lithuania in 2010 and before. Many new archaeological sites were identified during these investigations. They were located and their boundaries determined through the use of the least possible destructive archaeological methods and with the assistance of data provided through investigations conducted by closely related sciences (palaeogeography, geomorphology, botany, and pedology). Below is presented a more detailed description of the investigated objects. It has been proposed that these newly discovered Stone Age sites be included in the NKVR, but additional evaluations are needed at the newly identified findspots.

Medžiuškai (Lake Kretuonykštis) Stone Age findspot 1 (Ignalina District) is on the NW shore of a small bay (which is now a huge bog) in the NE part of the old shore of Lake Kretuonykštis. The findspot occupies a roughly 70 x 30 m area of fallow meadow. This archaeological object should be ascribed to the non-stratified multi-period sandy site type.

The findspot was identified in 1989. Over a roughly 20 year period, flint finds, including an abundance of flakes, isolated blades, and core fragments, have been found on the sur-

face of the meadow and in the ploughed soil. Various artefacts, mostly small scrapers, have also been discovered. High quality flint was used for the production of the artefacts. After excavating two test pits, it was determined that the majority of the cultural layer had been destroyed through long ploughing, although the bottom part of several charcoally stains, which could be connected human Stone Age economic activity, were unearthed in the upper horizon of the sterile soil. Judging from the typology – technical characteristics of the flint finds, it is possible to assert that these are the remains of brief settlements. All of the flint finds date to the Mesolithic, but their cultural context so far remains unclear due to a lack of investigation.

The Padovinys Stone Age findspot (Marijampolė District) is located on a large hill that is of kame origin and is situated at somewhat of a distance from the upper terrace of the Dovinė valley (Fig. 1). The suspected findspot occupies roughly 0.35 ha.

The discovery of flint finds on this hill was reported in 2008 by Marijampolė resident, Artūras Andriūnas, who discovered isolated grey and white-bluish patinated flint finds (blades and flakes) while inspecting the crumbling slopes of an arbitrarily operated sand – gravel quarry. The illegal mining was stopped after the intervention of the KPD TP. By that time, about two thirds of the hill's area had been dug up through the operation of the illegal quarry. In 2009, a field evaluation was conducted at the findspot in order to determine the object's value. The chronology and cultural context of the flint finds discovered at the findspot were also evaluated. No cultural layer or archaeological finds were discovered during the investigation. Thus this findspot should not be protected as an archaeological object.

Pailgis Stone Age settlement and village site 1 (Švenčionys District) is on a flat terrace area (3–4 terrace above the floodplain) at a former meander in the River Žeimena. The archaeological object occupies roughly 80 x 90 m. The Stone Age settlement and village site were found in 2007. An abundance of finds have been collected throughout the site, but mostly in the S part, their numbers dropping towards the N. The discovered flint finds were produced from good quality flint and have been preliminarily dated to the Mesolithic – Neolithic. The abundantly discovered partly thrown ceramics, some of which are decorated with a wavy band, date to the 16th–18th centuries.

Panausupys Stone Age findspot 1 (Marijampolė District) is on a long massive peninsula jutting deeply into the Amalvas bog on the edge of Lake Amalvas. The peninsula consists of a roughly 1.21 x 0.23 km area of fallow meadows and arable fields. This archaeological object should be ascribed to the non-stratified multi-period sandy site type.

The findspot was identified in 1999. Flint finds including an abundance of flakes, blades, core fragments, and exhausted cores were discovered at various sites on the peninsula. Various artefacts: scrapers, burins, points, and microliths were also found. High quality flint was used for their production. It was noticed that the finds are concentrated on the peninsula in several zones of various sizes. Therefore it is justified to assert that there had been not one but several settlements at this findspot. The discovered flint finds date to the Palaeolithic – Mesolithic – Neolithic period, but their cultural context remains unclear at the

moment due to a lack of investigation.

Vilkiškės Stone Age settlement 1 (Kaišiadorys District) was founded on a massive promontory on the right bank of the peaty old bed of the Lomena. The promontory's W and S slopes are high and steep, while to the N the surface declines significantly to the level of the peat bog. The archaeological object occupies roughly 70 x 390 m of arable land. There are currently no known archaeological objects in the immediate vicinity of the newly discovered settlement.

The finds are few in number (Fig. 2) and have mostly been discovered in the S part of the site, their number declining towards the N. It was noticed that the finds at the site are concentrated into several zones of different sizes. Therefore there is reason to think that it is not a single settlement, but several. Flint finds have been found on the surface of the ploughed soil: blades and flakes, cores and core trimming flakes, and individual artefacts. All of them have been produced from good quality flint (which is probably not local). The discovered flint finds have been preliminarily dated to the Mesolithic – Neolithic period. In addition, whetstone fragments and small fragments of partly thrown mineral-tempered ceramics, which date to the 16th–18th centuries, have also been found in places on the surface of the ploughed soil.

Egidijus Šatavičius

Neravų senovės gyvenvietės tyrimai 2009–2010 metais

Neravų senovės gyvenvietė yra Vilniaus m. Grigiškių sen., apie 2,1 km į PR nuo Vokės upės tilto automagistralėje Vilnius–Kaunas, apie 200 m į ŠV nuo Neravų–Grigiškių kapinių, 150 m į PV nuo geležinkelio atšakos pervažos kelyje į Neravus bei 115 m į ŠR nuo Vokės upės vingio ties Grigiškių stadionu. Saugotina gyvenvietės teritorija yra tarp automagistralės Vilnius–Kaunas ir per 130–160 m į PV nuo minėtosios geležinkelio atšakos į Grigiškių popieriaus fabriką. Gyvenvietės ŠR pakraštys driekiasi išilgai dujotiekio trasos, per maždaug 20 m į PV nuo jos, o ŠV pakraštyje yra abipus šios trasos. Gyvenvietė įkurta nuolaidžiame Vokės upės dešiniajame krante bei viršutinės terasos lygiame plato. Tačiau geomorfologiškai gyvenvietė buvo įkurta senojo senslėnio Švenčionėliai–Vilnius–Varšuva–Berlynas–Hamburgas apatinėje dalyje: dalis teritorijos PR dalyje yra buvusios upės dugne ir priekrantėje, o likusi dalis – buvusioje slėnio saloje. 2011 m. tvarkant kairę automagistralės Vilnius–Kaunas pusę, teritorijoje į PR nuo *Lukoil* degalinės, aukštesnės terasinės aikštelės įvairiuose žemės paviršiaus praardymuose aptikta titnago dirbinių bei įvairios keramikos fragmentų. Taigi, šis archeologijos objektas užima maždaug 5 ha dydžio miško ir laukymių plotą (žr. *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 452–461). Už 250 m į PR yra Naravų (Grigiškių) pilkapynas.

2008 m. automagistralės Vilnius–Kaunas ŠR pusėje vykdant projektuojamo kelio trasos žvalgomuosius tyrimus (vadovė R. Nemickienė), apie 350 m ilgio atkarpoje tarp Neravų–Grigiškių kapinių ir būsimo viaduko iškasus 17 šurfų, buvo identifikuota nauja akmens amžiaus radimvietė. Ji buvo tirtos atkarpos ŠV gale: dvejuose šurfuose aptikta titnago radinių, o trečiame – viduramžių puodo šukė. Nustatyta, kad prieš pradedant statybos darbus būtina ištirti apie 300 m^2 plotą, kuriame gali būti išlikęs akmens amžiaus kultūrinis sluoks-